

Сиротенко В. О., студентка 2 курсу, група МТП-181

Науковий керівник: **Алешугіна Н. О.**, к.е.н.

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

e-mail: vikasirotenko198@gmail.com

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Рекреаційно-туристичний комплекс України має унікальні потенційні можливості для свого динамічного росту і є однією із складових національної економіки та основним пріоритетним напрямком розвитку. Туристична сфера у сучасному світі постійно вдосконалюється, стрімко розширюється, є високоприбутковою та ефективною. Але не в Україні, про що свідчить сучасна структура туристичних потоків, у якій переважає виїзний туризм. Для України на сучасному етапі її розвитку туризм є легальним каналом вивозу валюти за кордон.

Україна має унікальні умови для розвитку туризму та санаторно-курортної галузі : чисельні природні та культурні атракції, мінеральні джерела, різноманітний складний ландшафт, всі умови для розвитку різних видів туризму: рекреаційного, історико-пізнавального, релігійного, спортивного, зеленого, екстремального тощо [1], але не може використати їх так, щоб отримати видимий економічний ефект для країни в цілому.

Загальні та специфічні питання розвитку туризму розглядають у своїх працях багато вітчизняних вчених. Серед них : О. Бейдик, В. Кифяк, О. Колотуха, О. Король, О. Любіцева, М. Мальська, А. Мокляк, Г. Чернова, І. Яковенко, М. Боруцук, Т. Галушкіна, Б. Данилишин, Н. Зіновчук, Т. Ткаченко, Ю. Туниця, Є. Хлобистов, І. Школа та ін.

Метою даної роботи є визначення системних проблем та перешкод розвитку туризму в Україні та використання її економічного потенціалу з подальшим окресленням напрямів усунення виявлених проблем.

За даними Всесвітньої туристичної організації, на туризм припадає близько 10% виробленого у світі валового продукту, це одна з ключових галузей, яка приносить дохід державі. І фактично, кожне 15-те робоче місце є робочим місцем у галузі туризму. У більш як 40 країнах світу туризм є головним джерелом надходжень до державного бюджету. Так, туризм складає 15% ВВП Мальти, 15% ВВП Хорватії, 9,3% ВВП Таїланду і навіть 8,2% ВВП Ісландії. Проте не всі країни однаково використовують цей тренд. Водночас в Україні цей потенціал залишається невикористаним, оскільки роль галузі туризму в економіці України залишається незначною. Кількість іноземних туристів із країн Західної Європи нині в Україні все ще в рази менша, ніж у сусідніх Болгарії чи Румунії. Проведене компанією GfK Ukraine серед понад 1 тис. гостей країни під час Євробачення-2017 опитування засвідчило, що майже половина (47%) всіх респондентів вказали, що країна перевершила всі сподівання. 92% хотіли б повернутися в Україну ще раз. Розчарованих виявилось менше ніж 1%. Причина цього, ймовірно, криється і в готовності тих гостей, які вирішили їхати до України, до її недоліків, зокрема й у туристичній інфраструктурі. Однак це об'єктивно обмежує кількість потенційних іноземних туристів тими, хто готовий миритися з її теперішньою якістю. Для того, щоб претендувати на збільшення туристичного потоку в разі й наближення доходів від нього у ВВП та частки в зайнятості до показників, які мають бодай інші країни Чорноморського регіону (наприклад, понад 7% у Грузії та Болгарії), потрібно значно більше інвестицій в інфраструктуру. Це суттєво розширило б кількість тих іноземців, які вважали б її рівень в Україні прийнятним для свого візиту.[2]

Відсутній важливий причинно-наслідковий зв'язок між динамічним розвитком туристичного сектору, зростанням доходів від нього до місцевих бюджетів, інвестиціями в інфраструктуру для пришвидшення його розвитку та подальшим зростанням доходів. Опосередкованого позитивного впливу від розвитку туризму на економіку тих чи тих місцевостей для належної мотивації недостатньо. Адже основним податком, який в умовах тінізації туристичного бізнесу сплачують туристи, стає ПДВ із товарів і послуг, які вони споживають. Та він потрапляє виключно до державного бюджету. А витрати потрібно робити з місцевого.

Також одна з проблем розвитку туризму - складність взаємодії представників влади та громади, влади та бізнесу.

Найбільш гострою проблемою сучасного етапу є втрата третини національного туристично-рекреаційного потенціалу в Криму та Донецькій області, які були регіонами-лідерами за величиною території, кількістю місць розміщення та прийому внутрішніх і частково іноземних туристів. Окрім того, внаслідок складної військово-політичної ситуації з 2014 р. різко скоротилася кількість іноземних туристів.

Системними проблемами регіонів та країни у цілому залишаються брак фінансування туристичної галузі, недостатність кадрового, організаційно-інституційного та неефективність інформаційно-маркетингового забезпечення. Основними труднощами ефективного використання туристичного потенціалу регіонів є диспропорції розвитку інфраструктури міст, аеропортів, туристичної інфраструктури, брак інвестування, слабкий туристичний брендинг туристичних територій та міст, України у цілому.

У світовому інформаційному просторі не вистачає актуальної й змістовної інформації про туристичні можливості та потенціал регіонів України. Обмежені обсяги фінансування розвитку туристичної галузі, її промоційної та маркетингової підтримки, реалізації програмних та стратегічних документів у сфері туризму призводять до невиконання більшості цілей і завдань державної політики регулювання розвитку туристичної галузі держави, зменшення обсягів туристичних потоків та надходжень до державного та місцевих бюджетів.

Також має місце транспортна проблема, яка проявляється у відсутності бюджетного сегменту авіаперевезень (тобто, Lowcost перевізників), що не можна сказати про Європу, де послугами Lowcost перевізників користується велика частка туристів. Критичний стан автомобільних доріг, а також невідповідність міжнародним стандартам залізничного транспорту, також знижує привабливість авто мандрівок та пересування залізничним транспортом країною.

Існує проблема недосконалості законодавчої бази та правового регулювання, що проявляється у складності проходження митного контролю, невирішеності проблем страхового захисту іноземців на території України. Так, досвід показує, що у разі виникнення шкоди, заподіяної здоров'ю туриста-іноземця, він з великою долею вірогідності не зможе отримати медичну допомогу та компенсацію збитків, так як переважна кількість договорів страхування не передбачає тих ризиків, з якими турист-іноземець може зіткнутися під час відпочинку.

Таким чином, існує багато проблем, які потребують вирішення: удосконалення законодавства, оновлення інфраструктури, підвищення кваліфікаційного рівня існуючого персоналу та навчання нових кадрів, вирішення транспортної проблеми та подолання політичної кризи, що дозволить туристичному ринку України перейти на новий рівень розвитку. Зважаючи на об'єктивні сприятливі передумови та окремі негативні аспекти розвитку туризму в Україні, пріоритетами державної регіональної політики мають стати покращення планування та більш ефективне використання туристичного потенціалу шляхом: довгострокового комплексного науково-обґрунтованого стратегічного програмування та фінансування розвитку туризму і рекреації; рекламно-інформаційного та маркетингового забезпечення туристично-рекреаційної сфери у межах країни та за її кордоном; економічного стимулювання розвитку туризму та рекреації; реалізації механізмів державно-приватного партнерства; покращення кадрового забезпечення розвитку туристичної галузі та готельного господарства, оптимізації загальної інфраструктури та інфраструктури туризму і культури; формування привабливого інвестиційного клімату для реалізації проектів у сфері туризму та рекреації

Список використаних джерел

1. Електронний журнал «Ефективна економіка», № 11, 2015
2. [Електронний ресурс.] /Всесвітня туристична організація – Режим доступу: <https://www.unwto.org/newsru>